

Uvažovať o kráse je stále aktuálne! Výstava sochárky Moniky Immrovej v Plzni

Silvia L. Čúzyová

Silvia L. Čúzyová: Uvažovať o kráse je stále aktuálne! Výstava sochárky Moniky Immrovej v Plzni [Thinking about beauty is still relevant! Exhibition of sculptor Monika Immer in Pilsen]. In: *Ostium*, vol. 18, 2022, no. 1.

„Vytvářím prostor, třetí rozměr, hloubku a volnost. Pokouším se zprostředkovat pocit, že jdu krajinou, jsem její součástí, a přitom svobodná. A mám se stále na co koukat. Přeji si rozšířit prostor, ve kterém se neztrácím.“[\[1\]](#)

Monika Immrová (1970) patří k etablovaným zrelým umelkyniam a je neprehliadnutelnou osobnosťou súčasného českého sochárstva. Vo svojej tvorbe pracuje so striktnou redukciou tvaru, s úmernosťou a pôvabom geometrie, s pôsobením a významom svetla, a tiež s architektonickým cítením priestoru a priestorovými situáciami, do ktorých sa premieta ľudské mierka. Vyštudovala na Akadémii výtvarných umení v Prahe (1995 – 2001) v sochárskom ateliéri Jiřího Zeithammla, v nasledujúcich rokoch absolvovala aj študijné stáže na nemeckých akadémiách (Štuttgart, Drážďany) a tiež získala štipendium v švajčiarskom Zürichu. Vystavovala v Nemecku, Taliansku, v dôležitých galériách doma v Čechách (Galerie hlavního města Prahy, DOX; Veletržní palác NG Praha; Pražský hrad; Dům umění a architektury České Budějovice; Galerie středočeského kraje, Kutná Hora, Galerie Dům, Broumov; Galerie Závodný, Mikulov a mnohé iné). V roku 2008 a 2009 získala čestné uznanie – Grafika roku. Najnovšia výstava v Galérii mesta Plzeň (3. 2. – 27. 3. 2022) má ako názov jednoducho meno autorky „Monika Immrová“ a predstavuje prierez jej sochárskou, reliéfnou a grafickou tvorbou, v príslušnej obsahovej a formálnej variabilite. Konceptia výstavy prezentuje PRELÍNANIE – vzájomnú prepojenosť v materiáli, tematike aj technike, čím je možné nahliadnuť na tvorbu Moniky Immrovej v jej mnohovrstevnej celistvosti.

„Abstraktní přemýšlení je mi blízké, naprosto srozumitelné, i díky architektuře. Nepotřebuji přesně znát všechny reálné momenty a detaily. Stačí mi prostory, roviny, šikminy, hrany, linie. To mě uspokojuje. Je to i díky zkušenosti s krajinou. Když se člověk často pohybuje v krajině, prostoru rozumí.“[\[2\]](#) Abstrakcia je forma poznania a umenia s historicky rôznymi východiskami a prístupmi, so značnou osciláciou vo vzťahu ku skutočnosti. O abstraktnom umení sa často tvrdí, že umožňuje hlbšie poznanie sveta. Minimalizácia a zámer nezobrazovať nie je vďaka dlhoročnej tradícii dnes ničím neobvyklým. V počiatku sa pre zakladateľov abstrakcie mohli zdať ich možnosti neobmedzené, no ich pokračovatelia už dávno nevstupujú na nové a neznáme územia. Naopak, vstupujú do husto zabývanej zóny, kde je ťažké diferencovať svoju pozíciu a je obdivuhodné, že je to ešte vždy možné. Stále je pre umelcov aktuálna a prítomná aj ona zložitá úloha – ako obhájiť a súčasne prekračovať známe hranice abstrakcie, a najmä byť autentickým vo vlastnom čase a súvislostiach. Čím sa odlišuje prostý tvar od dômyselnej formy, jednoduché objemové teleso od nezabudnuteľnej sochy? Kľúčom je neustále umelecké hľadanie – racionálne a intuitívne – vynachádzanie a kultivovanie svojbytného tvaru, hmoty, objemu, ktorý má špecifickú interakciu s priestorom, s človekom. Vytvárať vlastnú realitu, prinášať do známeho sveta a jeho prežívania niečo úplne nové. Monika Immrová vytrvale, „s vážnosťou a pravdivosťou“, zhmotňuje svoje predstavy „o existencii základného ‚poriadku‘“, čím

dospieva k zdanlivo jednoduchému tvaru. Dômyselné zoskupenie objemov, plôch, hrán a línií má v jej prácach elementárnu a súčasne sofistikovanú podobu. Purifikované formy, presvedčivé v komornej i monumentálnej veľkosti, sú „syntézou organického a stereometrického tvaru“. „I když pracuji s abstraktním tvarem, objevuje se mi v něm někdy figura. Není to záměr, prostě se tam dostává, i když základ je geometrický. Přechody mezi jednotlivými formami nejsou přesně podle pravítka, dostává se tam určitá tělesnost, což může postavu evokovat.“^[3]

Do syntaxe tejto tvorby patrí aj mnohonásobná rovnováha protikladov: individuálny štýl verzus odosobnenie v prospech objektivity; „meditácia“ o soche a možnostiach jej existencie, v protiklade s náročným procesom materializácie týchto ideí; krehkosť sochárskych vízií v kontraste s faktickou robustnosťou a hmotnosťou objemov. Kolorit je dominantne v prirodzenej farbe použitého materiálu alebo je použitý celopovrchový monochromatický náter, čo prispieva k striedmosti celkového vyznenia. Prekvapivým manifestom zmyslovosti a zmyselnosti sú potom intervencie v podobe subtilného maľovaného dekoru, alebo neprehliadnutelného zlátenia a striebrenia vybraných kusov. Sochy komponované vertikálne i horizontálne predstavujú funkčné scelenie elementov, majú potenciál kultového predmetu a sú svojím spôsobom totemické. Táto interpretačná heréza môže byť posilnená práve pozlacovaním, pretože voľba zlata sa tradične spája so znázornením transcencie. Zlato a jeho status by si zaslúžili samostatnú úvahu. Spolu so striebrom patrí k najstarším kovom, ktoré sa kedy spracovávali a v dejinách umenia majú nezastupiteľné miesto. Pozlátené veci sú materiálne a symbolicky povýšené. Je možné, že tu nie je prítomný žiaden apriórny význam a pozlátený povrch zvyrazňuje dekoratívny potenciál a priestorový účinok diela. Je však tiež možné, že je to spôsob, ako odlišiť skutočnosť pod závojom zdania – „per visibilia ad invisibilia“ – cez viditeľné k neviditeľnému. „Strom v krajině – vertikála – socha, vytváří prostor. Architektura, pomocí zdí a sloupů vytváří – definuje prostor. I socha může již v uzavřeném prostoru – v architektuře – vytvářet novou kvalitu prostoru.“^[4]

Svetlo je v sochárstve reálnym a objektívnym v rámci sochy existujúcim prostredím, ktoré zviditeľňuje svet, jeho skladbu, farby, štruktúru. Svetlo sa spolupodieľa nielen na riešení a charaktere povrchu, ale na celkovej modelácii a plastickom vyznení diela. Tvar je svetlom dynamizovaný, alebo upokojený. Svetelná dynamika môže aj statickým objektom prepožičať takmer organickú premenlivosť. Osvetlenie sa dotýka vizuálnej podstaty a spoluvytvára obsah sochy alebo reliéfu. Môže s dielom spájať významy, ktoré autor nezamýšľal. Monika Immrová so záujmom študuje možnosti interakcie svojich diel práve so svetlom a priestorom. Dopadajúce svetlo je nakoniec vždy súčasťou sochy v priestore a autorka počíta s jeho premenlivými účinkami. Jedna z kľúčových vecí, zjednocujúcich všetky médiá, ktorým sa Monika venuje, je definujúci a taktilný kontakt povrchu diel so svetlom, a to nielen v sochách a reliéfoch, ale tiež v grafikách – slepotlačiach. Svetlo je štandardne zodpovedné za farbu, a to aj v tom prípade, ak žiadna nie je prítomná. V abstraktných geometrických reliéfoch a plastickej grafike je potom svetlo dominantným zobrazujúcim prvkom, ktorý zásadne aktivizuje plochy a prispieva k ich rytmizácii. Striedanie svetiel a tieňov rozohráva biele na monochrómnom povrchu, kde farebnú škálu tvorí len svetelná stupnica. Empíria svetla a vrhnutého tieňa má všeobecne široký interpretačný potenciál a symboliku, ale v tvorbe Moniky Immrovej tušíme, že by významovo mohol otvárať aj priestor pre posvätné.

Literatúra

M. Immrová: *Tříbení*. Palác Colorado-Mansfeld, GHMP, Praha 2021 (Katalóg s textom M. Immrovej a I. Mladičovej).

M. Immrová a I. Mladičová (eds.): *Socha 2 AVU. 1990 - 2016*. AVU, Praha 2017.

Poznámky

[1] M. Immrová v katalógu *Tříbení*, s. 20.

[2] Ibidem, s. 102.

[3] Ibidem, s. 30.

[4] Ibidem, s. 64.

Mgr. Silvia L. Čúzyová, PhD.
Katedra pedagogiky výtvarného umenia
Pedagogická fakulta TU v Trnave
Priemyselná 4
918 43 Trnava
e-mail: silvia.cuzyova@gmail.com

